

- ג) 22 – 20 דקות – מנהג רוב ערי ארץ ישראל²⁰, וכן היה המנהג בכמה מערי המזרח²¹.
- ד) 18 דקות – מנהג כמה קהלות²².

20. בלוחות א"י המיוסדים ע"פ לוחותיו של הרי"מ טוקצינסקי (ראה בלוח א"י שבהוצאת ישיבת עץ חיים) זמני הדלקת נרות לת"א מצוינים בקביעות: 22 דקות קודם השקיעה בירושלים (חו כנראה מקור הדעה הרווחת שזמן הדלקת הנר בת"א – 22 דקות קודם שקה"ח). והנה בס' בין השמשות עמ' ק כתב ששעת השקיעה בת"א בחורף מוקדמת לירושלים בכ"2 דקות, ובקיץ מאוחרת בכ"2 דקות. נמצא לפי לוחותיו, דבחורף מדליקים נרות בת"א – 20 דקות, ובקיץ – 24 דקות לפני השקיעה. ויש להבין מדוע קבע את זמני ההדלקה בצורה זו.

ויתכן, שהיות ושעת השקיעה בת"א נקבעה על ידו בדרך חשבונית – ע"פ המרחק הגיאוגרפי מירושלים – ללא בדיקה מעשית, לכן סמך על כך לחומרא בלבד. ולקח את זמן השקיעה המוקדם ביותר בת"א לדעתו – 2 דקות לפני ירושלים – לאמת מדה לכל השנה, וממנה הקדים 20 דקות. זאת כנראה משום ש-20 דקות לפני השקיעה היה מנהג הדלקה"נ ביפו ובת"א. (יש לציין, דיחס שעת השקיעה תל אביב – ירושלים שכתב, אינו מדויק, ראה לעיל פרק ב סעיף ו. עיי"ש שבפועל, השקיעה בת"א מוקדמת מירושלים בקיץ בקרוב לשלש דקות, ובחורף בכארבע דקות. והנהגה להדליק נרות בע"ש בת"א ע"פ לוחותיו של הרי"מ טוקצינסקי מדליק לעיתים כ"17.5 דקות קודם השקיעה).

טעם למנהג הקדמת 20 דקות, מקובל בפי העולם שהוא כדי לחוש לשיטת הרא"מ ממיץ שבין השמשות – ג רבעי מיל – הוא לפני השקיעה, והרי זה לכל היותר 18 דקות, ובתוספת 2 דקות לתוספת שבת הרי הם 20 דקות.

ובס' זמני ההלכה למעשה (מנת) עמ' יט – כ קבע בלוחותיו זמן הדלקת נרות לת"א 21 דקות קודם השקיעה (ובלוח המקוצר – 22 דקות).

21. בכף החיים רסא, כג, כתב: והנכון להדליק שליש שעה קודם שקה"ח, דהיינו במקום שהחמה שוקעת עשרה דקים פחות מהי"ב שעות יש להדליק בי"א ומחצה. ומקורו מספר רוח חיים (לר"ח פלאגי) סי' רסא, ב וסי' תרכג, ב. וכ"כ ר"ח פלאגי בספרו שו"ת לב חיים ח"ב סי' מט וקלד בתור מנהג איזמיר והובא בס' פתח הדביר סי' רסא.

וכתב עוד בכף החיים רנו, ה: ומנהגנו פה עידה"ק ירושלים, להכריז השמש בכל מבואות ישראל חצי שעה קודם שאין השמש נראית על הארץ, דהיינו באחד עשר ושליש מן היום, להבין עצמם להדלקה ולהטמנת החמין, ואחר עשרה דקים דהיינו בי"א ומחצה חוזר ומכריז שידליקו, עכ"ל.

מכל הנ"ל משמע דמנהגם היה להדליק נרות 20 דקות קודם השקיעה. אמנם י"א דהשקיעה האמיתית באופק הים היתה בשעה 12 לשעון הערבי (בשעת קריאת המוגראב) והשקיעה הנראית היא שהיתה כעשר דקות, או מעט פחות, לפנייה מפאת כיסוי ההרים (ראה לעיל סוף פרק י) א"כ למעשה הדליקו נרות כחצי שעה קודם השקיעה. אולם עי' בשו"ת רב פעלים ח"ב סי' יט ובאחרונים המובאים שם, שנראה שדעתם היתה שכעשר דקות קודם השעה 12 היא השקיעה.

22. ס' זמני היום בהלכה עמ' מ. ועיי"ש שי"א דהיינו כדי לחוש לשיטת רא"מ ממיץ הנ"ל, ועיי"ש עוד טעם.